

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Radnóti József*
Cím: *Miből él egy pesti tőzsde-
ügynök?*
Forrás: *Világ*

Bp.
(Hely)

1922 VIII. 10
(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

387-6

hely

Idő

"1922"

Személy

Miből él egy pesti tőzsdeügynök?

— Ha egy kommittens százezer koronát ad, hogy nyerjek neki a tőzsdén, *legalább hetvenezret kell keresnem, amig az ő százezerét — elveszitem.*

Ezt egy kedves és fiatal tőzsdeügynök mondta. Meggyőződéssel mondta és én hittem neki.

A tőzsdeügynökök tulajdonképpen a nagy szabadság-téri játékbarlangnak a pinkabérlői, vagy a krupiéi, ahogyan jobban tetszik. A háboru előtt kétszázan sem voltak a budapesti áru- és értéktőzsdén, ma kétezernél többen vannak, egész tömeg, érdemes tehát foglalkozni a kérdéssel, hogy miből élnek?

Akinek már volt valaha egy kötés értékpapirja (és olyan kofa vagy hordár sincs Pesten, akinek nem volt), kapott róla szép bélyeges papíron elszámolást, amikor vette és amikor eladta és ezen az elszámoláson ott szerepelt a tétel: *alkuszdíj*. Ezt az alkuszdíjat keresi a tőzsdeügynök, ez jár neki azért, mert a tőzsdeteremben zengi, harsogja, üvölti, tolongja, szorongja, izzadja, hogy ad vagy vesz. Forró nyárban csak úgy csurognak róla az izzadságcseppek, egész folyammá dagadnak, talán ezért is nevezik az értékpapírok árbecslését árfolyamnak. Ez a szabályos, törvényes, előírt keresete a tőzsdeügynöknek, az alkuszdíj. Ez az és annyi, amiért és amennyiért igazán nem érdemes irigyelni a tőzsdeügynököt, még azt sem, aki a legnagyobb bankoknak dolgozik és a legnagyobb forgalmat csinálja. Ebből még élni sem lehet, nem hogy megélni lehetne, főként úgy megélni, ahogyan a tőzsdeügynökök nagyobb része ezt cselekszi. Mert ennek a pályának is vannak slemiljei, ha nem is sokan vannak. Egy ilyen öreg slemil mindössze ezt a mondást hagyta örökül fiának:

— Fiam, *légy becsületes*. Nem lehet belőle meggazdagodni, de legalább megkönnyíti a munkát: *ezen a téren kicsi a konkurrencia*.

A kevés százalék slemiltől eltekintve, már csak kétféle tőzsdeügynök van: aki játszik és „vegtragol” és aki nem játszik és szintén „vegtragol”. Aki házárd ember, az maga is játszik és az emberek nagy többsége házárd. Nem a játék házárd, hanem az emberek házárak. Ismerek két öreg tőzsdeügynököt, aki balatoni nyaralásában azzal szórakozik, hogy egy-egy kockacukrot tesz maga elé (már ez is könnyelműség: a kockacukor) és egy-egy ezrest. Akinek a cukrára előbb száll légy, azé a két ezres. Aki tőzsdeügynök, mint ügynök a hajózási piacon dolgozik és ott rengeteget keres, ezt a kulisszban vagy a fapiacón teszi kockára. Olyan, mint a krupié, aki a saját klubjában nem játszhat, elmegy hát egy másik klubba — pountörnek. A tőzsdeügynökök általában nem is ilyen szegénylősek, játszanak ők a maguk piacán is, annál is inkább, mert a kezdők és fiatalok — és mindenki kezdő és fiatal, aki a háboru óta dolgozik a tőzsdén — minden piacon, összevissza dolgoznak, megbízás szerint.

Mint minden pályán, itt is a specialistaké a pálya és a babér. Ezek a komolyabb, a rendesebb, a megállapodottabb elem, akik egy piacon működnek és dominálnak. Ezek sokszor hetekig alig keresnek, azután egyszer csak rájuk kerül a sor, az ő piacuk jön dívatba, akkor aratnak, szüretelnek, szóval mezőgazdasági tevékenységet fejtenek ki az értékpiacón.

Mondtam már, hogy kétféle tőzsdeügynök van: aki játszik és „vegtragol” és aki nem játszik és „vegtragol”. Mert a vegtrágozásban nincs faji, felekezeti vagy nemzeti különbség a tőzsdeügynökök között, ezek a különbségek különben is elenyészően

csekélyek a szabadság-téri nagy tolongásban.

Hogy mi a vegtrágozás?

Nincs rá jó magyar kifejezés. A szittya idióma becsületes, nem bírja el ezeket a dolgokat. Körülírva annyit jelent magyarul a vegtrágozás, hogy a tőzsdeügynök az értékpapír vételét vagy eladását nem úgy számolja el, ahogyan tényleg vette vagy eladta, hanem a *vételt drágábban, az eladást alacsonyabban*. Nem valami borzalmas bűncelekmény ez és nem sokat árt a kommittensnek, aki egyrészt végeredményben ugvis tönkre megy, másrészt, amíg nyer, mindegy neki, ha egy papíron tiztől — ezer koronáig kevesebbet nyer, ha meg veszit, ugyancsak mindegy, hogy tiztől — ezer koronáig többet veszit. A tőzsdeügynöknek viszont nem mindegy. Neki egy kötés Rimán igazán illik ötezer koronát külön is megkeresni. Neki magának is többé van.

A legtöbb munkát, megbízást a bankoktól kapja a tőzsdeügynök. Ez a megbízás rendszerint azt jelenti, hogy az eladásra vagy vételre feladott értékpapírt *középen* kell megvenni vagy eladni. A *közép* az aznapi legmagasabb és legalacsonyabb árfolyami középarányosa. Nagy általánosságban így számolnak el az ügynökök a bankokkal. (A bankok az ügyfelekkel a legmagasabb, illetve legalacsonyabb árfolyamon számolnak el. Közvetlen ügyfeleiket az ügynökök is így szerencsétlik.)

Megtörténhetik azonban — meg is történik —, hogy az ügynök a vételi megbízást a közép fölött vagy az eladási megbízást a közép alatt effektuálja. Itt hát *differentiája van, amelyet neki kell megfizetni, ha — kisügynök*. A nagyügynökök másként segítenek ezen a kellemetlenségen. Ha zárlat felé látják, hogy rossz a középben való elszámolás, akkor hirtelen „*leteleszik*” vagy „*folteszik*” az árfolyamot, amint ezt érdekük kívánja. Ez a természetes magyarázata annak, hogy egy papír zárlat felé hirtelen megdrágul, vagy olcsóbb lesz. A cápák ilyenkor eszik meg a kis ha-

lakat.

A valuta- és devizapiacra, amely most megszűnt, kerestek legtöbbet a tőzsdeügynökök, ez a piac, mint háborút követő új üzletág, termelte a legtöbb ujdonsült ügynököt. Ezek, „szegények“, most kenyér nélkül maradtak és az ő sorsuk adta meg az impulzust a probléma fölvetéséhez, hogy miből él a pesti tőzsdeügynök? Miből jár autón? Miből pezsgőzik? Miből öltözteti a babáját? Miből eszik két rostélyost egy vacsorára? (Mert amit Rotschild sem tud, azt a pesti valutaügynök biztosan tudja.)

A valutaüzlet mindent fedezett, főleg ha 2—300 koronás spácium volt a dollárnál. De most nem lesz spácium, még kurzusdifferenciák sem lesznek, csak devizaközpont lesz. Nem lesz üzlet Napoleonban és eltűnnek a valutapiacról az arany Napoleonjai. Vége a szép napoknak, a valutában „működő“ tőzsdeügynök is „dolgozni“ fog és visszatér az egyrostélyosrendszerre. De vigasztalódjunk: meg lehet élni abból is, hogy az ember csak egy rostélyost eszik vacsorára.

Radnóti József.